

עין משפט
נר מצוה

ד:

ראשונה עד שיסתה רביעית ^(א) דהא דרשינן שכר שכר דכתיב גבי שכר רביעית ההין מנה להלן רביעית אף כאן רביעית חזרו לומר לא יאכל ולא יסתה מה אכילה בזכית אף שמהי בזכית משמע דאכילה לכולי עלמא בזכית ונראה לרבינו תם דגרסינן בשמעתין גפן כדי כזית

יין לזמר וקשה לפירוש רבינו תם כן יכול לשער בזמם כמו ציין במקום שיש זית אגורי ישים עלין ולולצין אס יפילו שיעור עלין ולולצין שאכל כשיעור שפיל הוית הן מיס הן יין חייב ואי בשתיה איירי לחייבו אס שתה כשיעור מה שמפיל זית אגורי מן היין דמשערין ציין שהוא דבר מועט ולא בזמם פשיטא כיון דשתה יין שלא ישער אלא ציין ומה לרין קרא וגם לפי"ה קשה מאי נפקא מינה ולי נראה דלפי"ה לא קשה כלל דרביעית של תורה הוא אכזעיים על אכזעיים כו' כדאמרינן בערבי פסחים (ד' קט). וזהו מה שמפיל בינה וממנה מן המים לפי חשבון דמ' סאה דמקוה והשתא משערין עלין ולולצין שאכל כשיעור שיפילו מן היין כלי מלא אכזעיים על אכזעיים שהוא

שיעור גדול ולא משערין כשיעור שיפילו מן המים שהוא דבר מועט. ע"כ הגה"ה: **ב"ב כ"ז בע"ז בתים שיעורן** ברמונים. גבי כלי עץ מתייבא במסכת כלים פרק י"ז (מ"ה) אצל גבי כלי חרס תנן בפ"ג (מ"ה) דכלים העשויים לאוכלים שיעורן כזית והא דאמר בסוף המנעיע (שבת ד' נה): חמש מדות בכלי חרס ניקב כמזויא זית וכו' ועדיין כלי הוא לקבל זו רמונים היינו היכא דייחדו לרמונים אצל סתמא הוי כמזויא זית:

שיעורין ברמונים. בפרק י"ז במסכת כלים (מ"ד) תנן הרמונים שאלמו ג' אחוים זה זזה משמע דשיעורן ג' רמונים וקשה דבפרק המנעיע (שבת ד' נה). אמר ניקב כמזויא רמון טהור משמע רמון אחד ולקמן פ"ב (ד' נד). צעי חזקיה ניקב כמזויא זית וסתמו וחזר וניקב ^(א) עד שהשלימו למזויא רמון מהו ולא קאמר ניקב כמזויא רמון וסתמו וחזר וניקב כמזויא רמון עד שהשלימו לג' רמונים מהו וי"ל דג' אחוים לא שילאו ביחד אלא זה אחר זה ולרין נקב רחב להוליא' ג' בזה אחר זה יומר מנה שיהי האחד לבד אי נמי ג' אחוים פירוש שגדילים ג' ביחד והם רמונים צינונים ולא מאזותן שגדילין ד' או ה' ביחד שהם קטנים ולעולם רמון אחד לבד קאמר:

הילכתא **נינהו** ואסמכיהו רבנן אקרא. בפרק בתרא דיומא (ד' פ). א"ר יוחנן שיעורין ועושין הלכה למשה מסיני והיה כחזו בספרים שיעורין מכתב כתיבי אימא שיעורין של עושין ולא גרסי' הכי דהא מסקינן הכא דאסמכתא נינהו ועוד דלא הוה משני מדי אלא קרסין עושין מכתב כתיבי אימא וכו': **ד"ב** תורה רובו **ובמקפיד** ע"זיו חוצין. פי' בקונטרס בשערו משמע אצל צשרו אפילו מייעוטו שאינו מקפיד חוץ וקשה לר"ת דבפרק הערל (יבמות ד' עת. ושם) אמרינן נכרית מעוברת שנתגיירה אין צנה לרין טבילה וקאמר אילימא משום דר' יחמק הא אמר רב כהנא לא שנו אלא רובו אצל כולו חוץ והשתא אדרבה הוה ליה למימר כי אמר ר' יחמק בשערו צשרו מי אמר ועוד דפ' דם חטאת (זבחים ד' נה). ימיא דם שעל בגדו חוץ ואם טבח הוא אינו חוץ ועוד אי בשערו דווקא אס כן כשאומר הלכה למשה מסיני הוצרך לומר שערו רובו ומקפיד עליו חוץ אס כן שערו הוי הלכה למשה מסיני ואמאי לרין קרא לשערו ^(א) וכי האי גוונא פריך צכמה דוכתי:

מותר להשתמש תחת הקורה. פירש בקונטרס דקסבר חודו החילון יורד וסותם ומאן דאסר קצר חודו הפנימי יורד וסותם ולא רצה לפרש ^(א) דמר קצר היכירא לבני רשות הרבים ומר קצר היכירא לבני מצוי משום דקאמר בתר הכי ואיציעית אימא

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

גרוגרת. היא תאנה יציה ובה שיערו כל אוכל אדם לענין הולאת שבת דתנן (שבת ד' עו.): המזויא אוכלין כגרוגרת: בעל הבית חס על כליו ואס ניקב כמזויא זית מזניעו לאגוזים כאגוז מזניעו לרמונים לפיכך אס ניטמא וניקב עדיין טמא עד שניקב כמזויא רמון והיינו שיעורן כרמונים אצל כלי אומן

העומד לימכר טהור צנקב קטן: **רוב שיעוריה** **בזיסיס**. אכילת חלב ודם ונותר ופיגול וטומא ונדילה ובהמה טמאה ובשר המת להאחיל ומגע נדילות: כל דבש האמור בתורה דבש תמרים וכדאמר התם (בכורים פ"א מ"ג) אין מציאין צבורים כי אס מו' המינין ולא מתמרים שצברים ולא מפירות שעמקים אלאמא פשיטא ליה לתנא דתמרים מו' המינין דהיינו דבש: **במים צמי מקוה**. המכונסין משמע ואע"ג דלאו חיים מדלא כתיב חיים: **כל צשור**. משמע כל צשרו כאלד: **לשערו**. שחפסל זו חליצה: **ודרצה**.

דלמר רצה חליצה פוסלת צשיער: **נימא אחס קשורה חולל**. דמאי להדוקה שפיר ואין המים נכסין ואע"ג דלאו חיים מדלא כתיב חיים: **כל צשור**. משמע כל צשרו כאלד: **יש צו דבר החוץ** כגון דם יצש דזיו וטיט יצש חופת יצש או שקשור רובו אחת אחת: **ומקפיד עליו**. שמתעטר על לילכוך זה שצראש: **ושאינו מקפיד עליו**. הוי כגופו ואע"ג דהוי צרובו לא חיץ: **וגזרו על רובו שאינו מקפיד**. הואיל והוי רוב דומי

במקלח לחליצה דלאורייתא: **ועל מיעוטו המקפיד**. הואיל ודמי ליה בהקפדה. וגזרו לאו הלכה למשה מסיני הוא אלא גזירה מדרבנן ורובו המקפיד לחודיה הוא דהוה הלכה למשה מסיני: **ולגזור נמי על מיעוטו שאינו מקפיד עליו משום מיעוטו המקפיד**. דלמו (להדי דהאי מיעוט והאי מיעוט): **אי נמי**. ניגזור צו משום רובו שאינו מקפיד דדמי להדי דהאי אינו מקפיד והאי אינו מקפיד: **היא גופה גזירה**. משום רובו המקפיד כדאמר: **ארון טשעה ופפורס טפח**. ארון גובורו

טשעה טפחים דכתיב (שמות כה) ואמא וחלי קומתו וכפורת טפח הרי עשרה וכתיב [שם] ודברתי אתך מעל הכפורת ותניא בפ"ק דסוכה (ד' ה).

רבי יוסי אומר לעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה דכתיב השמים שמים לה' והלכך נתן לבני אדם [תהלים קטו] ולמטה מעשרה טפחים חשיב ארץ דכתיב ודברתי אתך מעל הכפורת אלאמא עשרה הוי מחייה דלמעלה מעשרה לא חשיב ליה רשות תחתית אלא רשותא אחרית: **אחם צנין**. כגון אמות הקרשים והיריעות: **אחם כלים**. כגון אמות הארון והמזבחות והשלחן: **צאמה צם חמשה**. דהשתא לא נפקא ליה מארון מדי דלר' יהודה לא הוי ארון צדי כפורת אלא שמה טפחים וממלא: **צנינונים**. צאמה צת ו' צנינוית לכל אדם ויש גדולה ממנה כדאמר כביד לזלין (פסחים פו). שמי אמות היו בשזשן הביירה אחת יתירה על של משה חזי אכזע ואחת יתירה עליה חזי אכזע נמצאת יתירה על של משה אכזע: **לגוד**. דלמר' צכמה דוכתי גוד אחית גוד אסיק. ופחות מג' כלבוד ולשון לבדו כמו סניף דבר קצר שהסיפו עליו והאריכוהו: **וצא למעט**. לעשות צנין אכזעא או עפר תחת הקורה צארך למעט גוצה החלל: **כמה ממעט**. משמע כמה יציה הקרקע: **כמה דצריך ליש**. עד שלא יהא החלל יותר על עשרים: **רחצו**. של מיעוט להרחיצו לתוך אורן המצוי כמה: **טפח**. כנגד רחצה של קורה ותחתיה: **מאן דאמר טפח קסבר מוסר להשחמש** **תחס הקורה**. דלמר חודו החילון יורד וסותם כדמשמע לקמן (ד' ט): והלכך כיון דשיעור עשרים אמה משום היכר הוא הרי יש היכר לעומד על אותו טפח שנגצה תחת הקורה:

ומאן דכולי עלמא קורה משום היכירא משמע דעד השתא לא הוי לבולי

רובו. רוב שערו מטופך צטיט או קשור אחת אחת (סוכה שם ובעיני דהה שם). ושאינו הא דלמרינן כבוליה השי"ס שאין גחנין גזירה לגזירה, מהאי קרא נפקא ושמרתא את משמריה (ויקרא יח) עשו משמרת, כלומר גזירה, לחורתי, ולא משמרת למשמרת, שלא יעשו גזירה לגזירה (בבא בתרא כג). אמת בליים. ארון ושלחן ומוצא הכיב (שם). החשך בעמוד הבא.

מסורת השי"ס

(א) שבת (קכ). קיץ: סוכה ו. צרכות מל. לקמן כד. כלים פ"ז מ"ח. (ב) צנכרות מל: ליתא גם צילקוט ליתא. (ג) צנכרות מל: (ד) צנכרות ו. וצנכרות מל: איתא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא. (ה) צנל [ותנא צמחית אתר]. (ו) צנל [ד: יומא לא. מניגה יל. פסחים קט. (סוכה ו. צ"ק פב. ע"ש]. (ז) (סוכה ו. ע"ש נדה סו. א). סוכה ו. ע"ש. (ח) צסי איתא לרבות את שערו אלא כי אצטרך הלכתא. (ט) סוכה ו. נדה סו: יבמות עה. (י) [שבת יא: צ"ק ג. וי"ג]. (יא) [שבת נב. צ"ק ג. וי"ג]. (יב) [סוכה ו: כלים פ"ז מ"י מנחות לו. א]. (יג) [צירושלמי דמזר פ"ז איתא צו"ל דהוין דרשין שזר מה שזר שגאמר להלן רביעית אף כאן רביעית ופי' בעל קרנן העדה להלן רביעית ציצית המקדש רביעית דעתי שישתה מדי דמישחבר וכן מלת הוין דנדפס כאן הוא טעמות וכן תמוס' סוכה ו. ס"ד"ה גפן וכו' איתא על טנון. (יג) לשערו אלא ודמאי הלכתא נאמרה סתמא והוי מוקמי' ליה לגזור להכי אצטרך קרא לשערו ולי לאו הלכתא היא כולי קמ"ל הלכתא לרובו צין לשערו צין לגזור [פ"י].

תורה אור השלם

1. ארץ חזקה ושערה וגפן והאדמה ורמון ארץ זית שמן ודבש:

דברים ח ח ואיש כי תצא מקצתו שוכנתו ורץ ורחץ במים את כל בשרו וקומא עד הקרבן. וקרא טו טז

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא צריכא אלא (ה) לרבי יהודה: (ה) תוב' ד"ה שיעורין וכו' ניקב כמזויא זית וסתמו וחזר וניקב כמזויא זית וסתמו עד שהשלימו: (א) ד"ה מותר וכו' ולא נלה לפרש. ניב ע"ל בסוף דף (י"ב) [ח]:

רב ניסים גאון

כי אחאי הילכתא לגוד וללבדו ולרדופן עקימא. (אבל) לגוד זה כמו שאמרו בזה המסכתא ובמסכתא סוכה גזר אסיק מחיבתא וגזר אחית מחיבתא, ולבדו זהו שאמרו כל פחות מג' כלבוד דמי. ורדופן עקימא מפורשת בפ"א' מסוכה, בית שנפחת וסוכך על גביו אם יש בין הכותל ולסיכוך ד' אמות ספולה. שאם יהיה הריחוק שביניהן פחות מד' אמות כשרה. כי גידון זה הכותל שילבית כאילו הוא סמוך לסיכוך ורואין כאילו הוא דופן עקימא וכבשיר בו הסוכה.

רבינו חננאל

היה גבוה מכ' אמה ובא לכושר ממצטו בגובהו עד שיפנינונו בכ'. בריהובו בכמה ממצטו. רבי יוסף אמר טפח, כלומר שיעור רוחב הקורה (אבוי אמר אבינו). לימא בהא פליגי אבוי ורב יוסף, רבי יוסף אמר טפח ומותר לו להשתמש תחת הקורה שבמצא משתמש במקום שהוא שרידס,